JANUARY
Makugihon

FEBRUARY
Mahigugmaon

MARCH
Matinabangon

APRIL
Matinahuron

MAY
Mahapsay og Malimpyo

JUNE
Maabtik og Musunod sa Iksaktong Oras

JULY
Maantigo og Maabilidad

AUGUST
Maginhunahunaon para sa Uban

SEPTEMBER
Madaginoton

OCTOBER
Matinud-anon

NOVEMBER
Masaligan

DECEMBER
Maalampuon

Republic of the Philippines
Department of Education
Regional Office IX, Zamboanga Peninsula

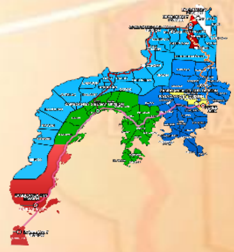

5

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikatlong Markahan - Modyul 4:
Pangangalaga sa Kapaligiran Responsibilidad ko

Pangalan ng Mag-aaral: ____________________________
Baitang at Seksyon: ______________________________
Paaralan: _____________________________________

ALAMIN

Bawat tao ay may tungkulin at responsibilidad na nakaatang sa kaniyang mga balikat at kailangan niyang gawin at isakatuparan. Isa sa mga responsibilidad na ito ay ang pangangalagaan ang ating kapaligiran. Bilang mamayang Pilipino, sa atin nakasalalay ang ikagaganda nga o ikasisira ng ating bayan. Kapag hindi tayo nagmamalasakit sa kapaligiran natin, tayo rin angmagdurusa sa bandang huli. Sa atin din mapupunta ang maraming basura, maruming hangin, maruming tubig at iba pa

Nakapagpapakita ng magandang halimbawa ng pagiging responsableng taga pangalaga ng kapaligiran:

a. Pagiging mapanagutan
b.Pagmamalasakit sa kapaligiran sa pamamagitan ng pakikiisa sa mga programang pangkapaligiran. **ESP5PPPIII-d-27**

BALIKAN

Sa nagdaang modyul, natutunan natin ang ibat ibang impormasyon kung paano maaring iwasan ang ibat sakuna at kamalidad at pagiging alerto sa pangyayari sa paligid upang magkaroon ng kaliginsan.

Gawain 1:Buuin ang konsepto
Panuto: Buuin ang mga pangungusap sa ibaba. Isulat ang sagot sa Inyong Modyul.

1.Mapakikita ko ang pagpapahalaga ko sa aking buhay at sa buhay ng iba sa pamamagitan ng ______________________________

2. Simula ngayon mas magiging maingat na ako sa pamamagitan ng_____ ______________________________.

3.Upang matugunan ng pamahalaan ang mga programang pangkaligtasan dapat na ______________________.

4. Ang mga opisyales ng barangay ay kaagapay ng mga tao sa pamayanan dahil sila ang____________________________.

5. Tamang disiplina ang dapat pairalin ng mga tao nang sa ganoon ay____ ____________________________.

TUKLASIN

Gawain 2

Pag- aralan ang mga larawan. Tukuyin ang mga responsibilidad na ginampanan ng mga batang nasa larawan. Isulat ang sagot sa inyong modyul.

Pag-aralan din ang nakalistang karagdagang responsibilidad ng isang kabataang tulad mo.Talakayin sa klase kung ginagawa rin ninyo ang mga ito.

1. Pagkukumpuni sa halip na pagtatapon ng mga bagay na maari pang ayusin katulad ng bag o sapatos.
2. Pagpapaalaala sa mga kaibigan na bawasan ang oras na ginugugol sa paglalaro.
3. Pagtatanim ng puno minsan sa isang taon.
4. Pag- aralan nang mabuti.
5. Pagpapanatiling malinis ang mga daluyan ng tubig.
6. Paggasata lamang ng per sa pangangailangan.
7. Pagbabawas ng madalas na pamamasyal.
8. Paggalang sa nakakatanda.
9. Pagpapakita ng pagmamahal sa pamilya.
10. Pagtulong sa gawaing bahay.

Paralan ko, pangangalagaan ko.
Basura ay ipunin, kalinisan siguraduhin.
Kaya dama ko ang kapayapaan

SURIIN

May maidaragdag ka ba sa mga nakalista sa itaas? Anong pananagutan o responsibilidad ito?

Gawain 3 Tingnan ang iyong kakayahan
Panuto: Bilang mamamayang Pilipino, may mga responsabilidad tayo sa pamilya, paaralan, pamayanan, at bansa. Basahin ang ilan sa mga responsibilidad na nakatala.

Sa bahay

1. Panangutan ng mga magulang na palakihin Nang maayos ang kanilang mga anak.
2. Pananagutan ng mga anak na sundin ang kanilang mga mangulang.

Sa paaralan

1. Responsibilidad ng paaralan na bigyanng mahusay na edukasyon ng mga mag-aaral.
2. Responsibilidad ng mga mag aaral na sundin ang lahat ng alituntunin sa paaralan.

Sa pamayanan

1. Pananagutan ng pamayanan na panatilihing ligtas ang pamumuhay ng mga .
2. Responsibilidad ng mga tao na suportahan ang mga mga proyekto ng pamayanan.

Sa bansa

1. Pananagutan ng mga lider ng bansa na maibigay ang lahat ng pangangailangan ng mga mamamayan.
2. Respnsibilidad ng mga mamamayan na sundin ang mga batas sa bansa.

Sagutin ang mga sumusunod na tanong:

1. Ano ang pananagutan mo bilang anak sa iyong mga magulang?
2. Upang mapadali ang mga gawaing bahay, ano ang nararapat mong gawin?
3. Katulong sa pag-aayos ng linya ng mga bata ang mga Boy Scouts, ano ang maitulong mo?
4. Paano mo maipakikita ang inyong pagsuporta sa programang Basura Natin?
5. Ano ang maitulong mo upang manatiling yumabong ang mga puno sa ating kapaligiran?

PAGYAMANIN

Pagtatasa 1
Gawain 4

Panuto: Basahin ang mga Gawain sa ibaba. Isulat sa inyong kuwaderno ang sagot kung **Palagi, Madalas, Bihira** o **Hindi kalian man.**

GAWAIN	Palagi	Madalas	Bihira	Hindi kailan man
1.Nakikisama ako sa pagtitipid ng koryente at tubig sa aming tahanan.				
2.Ginagawa ko ang mga gawaing- bahay na inaatas sa akin.				
3.Nagsasabi ako sa aking mga magulang ng aking m opinion o suhistiyon ukol sa mga plano ng pamilya.				
4.Sumama ako sa mga proyekto n gaming paaralan ukol sa kaligtasan.				
5.Nakikilahok ako sa mga talakayan sa mga paraan ng pagpapatindi ng disiplina ng mga mag-aaral sa paaralan.				

Pagtatasa 2

Panuto : Balikan ang iyong mga sagot sa Titik A. Pumili ng mga gawain na dapat mong iwasang gawin.Ipaliwanag kung bakit dapat mo itng iwasan. Isulat ang iyong sagot sa kwaderno.

Pagtambalin ang mga ideya upang mabuo ang konsepto:

A	B
1. Isa sa simpleng tungkulin mo Mo sa pamayanan.	a. sumunod sa batas at gawin tama
2. Madalas na suliranin sa pamayanan	b. gamitin ito ng maayos upang hindi masira
3.Paano mo tutugunan ang mga suliranin ukol sa kapaligiran?	c. Gawin ang nararapat.
4.Ano ang taman gawin kapag gumamit ka nang pampublikong pasilidad.	e. basura na itinapon kahit saan
5.Paano ka makatulong upang mapana- Tiling malinis at ligtas ang kapaligiran?	f. Pangalagaan ang pananim at kapaligiran

Panuto: Sumulat ng isang talata ng iyong plano paano makatulong sa pangangalagang kalikasan.

Rubrics sa Pagmamarka ng Isinulat na Talata

Mga Batayan	Antas ng Pagmamarka		
	5	3	2
Nilalaman	**Malinaw** na naipahayag ang ideya sa isinulat na liham. **Lahat** ng panungusap na ginamit ay malinaw.	Hindi masyadong malinaw ngunit may punto ang pahayag sa liham. 1-2 sa mga pangungusap na ginamit ang hindi malinaw.	**Malayo** sa paksa ang naisulat na talata.
Organisas-yon	**Mahusay** ang pagkakasu-lat ng talata. Naipamalas ang wastong pagkasunod sunod ang mga ideya. May **Panimula, Katawan at konklusyon**.	**Maayos** ang pagkakasulat ng talata. **1**sa 3 bahagi ng talata ang hindi naipamalas ang wasto.	Hindi maayos ang pagka sulat ng talata. Hindi naipamalas ang wastong pagkasunod sunod ng mga ideya.

ISAISIP

Gawain 5 Gagawin ko, dahil inisip ko

Panuto: Sumulat ng talata tungkol sa maaring mangyayari kapag hindi tayo makilahok sa mga gawaing nangangalaga sa ating kapaligiran.

Rubric sa Pagmamarka ng isulat na Talata.

Mga Batayan	Antas ng Pagmamarka		
	5	3	2
1.Nilalaman	Malinaw na naihayag Sa talata ang maaring mangyari kung ang bawat tao ay hindi gaganap sa kanyang pananagutan. Lahat ng pangungusap na Ginagamit ay malinaw.	Hindi masyadong malinaw ngunit may punto ang pahayag sa talata ang maaring mangyari kung ang bawat tao ay hindi gaganap sa kanyang pananagutan.1-2 sa mga pangungusap na ginamit ang hindi malinaw	Malayo sa paksa ang naisulat na talata.
2. Organisasyon	**Mahusay** ang pagkakasulat ng talata. Naipamalas ang wastong pagka sunod-sunod ng mga ideya. May **panimula, katawan, at konklusyon**.	Maayos ang pagkakasulat ng talata. 1 sa 3 bahagi ng talata ang hindi naipamalas ng wasto.	Hindi maayos ang pagkakasulat ang talata. Hindi naipalas ang wastong pagkakasunod-sunod ng mga ideya.

ISAGAWA

Panuto: Basahin at unawain, piliin ang titk ng tamang sagot.

1. Nakita mong nagsusulat sa pader ng paaralan ang iyong kamag aral ano ang dapat mong gawin?

   A. hayaan siya B.pagalitan C. pangaralan sa tamang gawin

2. Alin sa mga sumusonod ang dapat iasal sa loob ng simbahan?

   A. makipag kwentohan B. makinig at tumahimik C. sisigaw ng malakas

3. Nadaanan mo ang isang pangkat ng kabataan sa inyong lugar na abalang abala sa pagkabit ng banderitas para sa malapit na pista ng inyong patron. Alin sa mga ito ang maganda mong gawin?

A. lalahok at tumulong sa mga Gawain.

B. umalis upang hindi maabala

C. tingnan ang mga nagtrabo kung tama ba ang kanilang ginawa.

4. Naghanap ng boluntaryo ang guro mo para sa outreach activity sa Tondo, Manila.

A. sabihin ko na hindi ako sasali para makaiwas sa trabaho.

B. itanong ko muna kung may libre bang pagkain.

C. mag boluntaryo ako upang makatulong sa outreach.

5. Humingi ng donasyon ang inyong simbahan para sa gawing renobasyon, ngunit walang perang maibigay, paano ka makatulong dito?

A. umalis para hindi masingil.

B. sabihing sa susunod nalang mag bigay.

C. Mag boluntaryong tumulong sa renobasyon para mas mapagaan ang trabaho.

PAGTATAYA

Panuto: Basahin at unawain ang bawat pangungusap. Piliin ang pinakaangkop na sagot at isulat ang titik sa iyong sagutang papel.

1. Alin sa mga ito ang magandang gawin upang makatulong sa pangangalaga ng kapaligiran?
   A. Mag- tapon ng basura kahit saan.
   B. Lalahok sa sa ibat ibang gawain sa pag alaga sa kapaligiran.
   C. Matulog ako habang nag trabaho ang iba.

2. Ang pagtatanim ng mga puno ay nagdululot ng _______?
   A. Kabutihan
   B. Kaalaman
   C. Katotohanan

3. Bilang isang mabuting mamamayan tungkulin kong________ ____________________ ang kapaligiran.
   A. Huwag pansinin
   B. Sirain
   C. Pangalagaan

4. Sino sa mga batang ito ang nagpapakita ng pagmamalasakit sa kapaligiran?
   A. Mga batang naglalaro sa kalsada.
   B. Si Mona na nag linis ng bakuran at nag dilig ng halaman.
   C.Ang mga mag kaibigang pinitas at pinaglaruan ang mga bulaklak.

5. Matapos naming mag linis ng buong bahay tumulong ako ni nanay na _____________.
   A. Ikalat ang mga basura sa daan.
   B. Ihiwalay ang mga basura at ilagay sa tamang lalagyan.
   C.Sunugin ang lahat ng mga basura.

6. Ang malinis na kapaligiran ay susi sa____________.
   A. Malayong malakbay.
   B. Masarap na pagkain.
   C. Malusog na panganagtawan.

7. Ang pag lahok sa mga gawaing pangangalaga sa kapaligiran ay responsibilidad __.
   A. ng bawat mamamamayan.
   B. ng ilan lang
   C. ng mga matatanda lang.

8.Isang gabi nagising ka isang malakas na pagsabog mula sa dagat, dahil sa paggamit ng illegal na paraan sa. Ano ag dapat mong gawin?
   A. Hayaan mo nalang sila.
   B. Ipagbigay alam mo sa mga Awtoridad ang pangyayari.
   C. Puntahan mo at sumali sa kanila.

9. Bilang isang mabuting anak pananagutan ko ang______.
   A. Utusan si nanay.
   B. Tumulong sa pamilya sa mga gawaing bahay.
   C. Hayaang magtrabaho ang mga magulang.

10.Katulong sa pag-aayos ng linya ng mga bata ang mga Boy Scouts, ano ang maitulong mo?
   A. Sumunod sa mga utos ng lider at iwasan ang pag iingay.
   B. Hikayatin ang mga kasamahang mag laro muna.
   C. Umalis sa hanay upang bumili ng pagkain.

Susi sa Pagwawasto

Isagawa
1. C
2. B
3. A
4. C
5. C

Pagtataya
1. B
2. A
3. C
4. B
5. B
6. C
7. A
8. B
9. B
10. A

Sanggunian:

Ugaling Pilipino sa Makabagong Panahon, Batayang Aklat Grade 5 pg.136-141.

Bumuo sa Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Lourdes I. Sindatoc
MT-1, Ballesteros Sr. Elementary School
City West District, Pagadian City

Editor: Mila P. Arao, Science Supervisor

Tagasuri: Jovita A. Dugenia, Values Education Supervisor

Tagapamahala:
Danny S. Cordova, EdD, CESE, OIC-SDS
Maria Collen L. Emoricha, CESE, OIC-ASDS
Matt Ranillo O. Singson, EdD, OIC-ASDS
Isagani B. Cabahug,SGOD Chief
Ma. Diosa Z. Peralta, CID Chief
Ma. Madelene P. Mituda, LR Supervisor

Reg on IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Gallant men And Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboangueños, Tagalogs, Bicolanos,

Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos, Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Region IX
Our..
Eden...
Land...

My Final Farewell

Farewell, dear Fatherland, clime of the sun caress'd
Pearl of the Orient seas, our Eden lost!,
Gladly now I go to give thee this faded life's best,
And were it brighter, fresher, or more blest
Still would I give it thee, nor count the cost.

On the field of battle, 'mid the frenzy of fight,
Others have given their lives, without doubt or heed;
The place matters not-cypress or laurel or lily white,
Scaffold or open plain, combat or martyrdom's plight,
T is ever the same, to serve our home and country's need.

I die just when I see the dawn break,
Through the gloom of night, to herald the day;
And if color is lacking my blood thou shalt take,
Pour'd out at need for thy dear sake
To dye with its crimson the waking ray.

My dreams, when life first opened to me,
My dreams, when the hopes of youth beat high,
Were to see thy lov'd face, O gem of the Orient sea
From gloom and grief, from care and sorrow free;
No blush on thy brow, no tear in thine eye.

Dream of my life, my living and burning desire,
All hail ! cries the soul that is now to take flight;
All hail ! And sweet it is for thee to expire ;
To die for thy sake, that thou mayst aspire;
And sleep in thy bosom eternity's long night.

If over my grave some day thou seest grow,
In the grassy sod, a humble flower,
Draw it to thy lips and kiss my soul so,
While I may feel on my brow in the cold tomb below
The touch of thy tenderness, thy breath's warm power.

Let the moon beam over me soft and serene,
Let the dawn shed over me its radiant flashes,
Let the wind with sad lament over me keen ;
And if on my cross a bird should be seen,
Let it trill there its hymn of peace to my ashes.

Let the sun draw the vapors up to the sky,
And heavenward in purity bear my tardy protest
Let some kind soul o 'er my untimely fate sigh,
And in the still evening a prayer be lifted on high
From thee, 0 my country, that in God I may rest.

Pray for all those that hapless have died,
For all who have suffered the unmeasur'd pain;
For our mothers that bitterly their woes have cried,
For widows and orphans, for captives by torture tried
And then for thyself that redemption thou mayst gain

And when the dark night wraps the graveyard around
With only the dead in their vigil to see
Break not my repose or the mystery profound
And perchance thou mayst hear a sad hymn resound
' T is I, O my country, raising a song unto thee.

And even my grave is remembered no more
Unmark'd by never a cross nor a stone
Let the plow sweep through it, the spade turn it o' er That my ashes may carpet earthly f loor,
Before into nothingness at last they are blown.

Then will oblivion bring to me no care
As over thy vales and plains I sweep;
Throbbing and cleansed in thy space and air
With color and l ight, with song and lament I fare, Ever repeating the f aith that I keep.

My Fatherland ador' d, that sadness to my sorrow lends Beloved Filipinas, hear now my last good -by!
I give thee all: parents and kindred and friends
For I go where no slave before the oppressor bends,
Where faith can never kill, and God reigns e' er on high!

Farewell to you all, from my soul torn away,
Friends of my childhood in the home dispossessed! Give thanks that I rest from the wearisome day!
Farewell to thee, too, sweet friend that l ightened my way; Beloved creatures all, farewell ! In death there is rest!

I Am a Filipino, by Carlos P. Romulo

I am a Filipino–inheritor of a glorious past, hostage to the uncertain future. As such I must prove equal to a two-fold task–the task of meeting my responsibility to the past, and the task of performing my obligation to the future.

I sprung from a hardy race, child many generations removed of ancient Malayan pioneers. Across the centuries the memory comes rushing back to me: of brown-skinned men putting out to sea in ships that were as frail as their hearts were stout. Over the sea I see them come, borne upon the billowing wave and the whistling wind, carried upon the mighty swell of hope–hope in the free abundance of new land that was to be their home and their children's forever.

I am a Filipino. In my blood runs the immortal seed of heroes–seed that flowered down the centuries in deeds of courage and defiance. In my veins yet pulses the same hot blood that sent Lapulapu to battle against the first invader of this land, that nerved Lakandula in the combat against the alien foe, that drove Diego Silang and Dagohoy into rebellion against the foreign oppressor.

The seed I bear within me is an immortal seed. It is the mark of my manhood, the symbol of dignity as a human being. Like the seeds that were once buried in the tomb of Tutankhamen many thousand years ago, it shall grow and flower and bear fruit again. It is the insignia of my race, and my generation is but a stage in the unending search of my people for freedom and happiness.

I am a Filipino, child of the marriage of the East and the West. The East, with its languor and mysticism, its passivity and endurance, was my mother, and my sire was the West that came thundering across the seas with the Cross and Sword and the Machine. I am of the East, an eager participant in its spirit, and in its struggles for liberation from the imperialist yoke. But I also know that the East must awake from its centuried sleep, shake off the lethargy that has bound his limbs, and start moving where destiny awaits.

I am a Filipino, and this is my inheritance. What pledge shall I give that I may prove worthy of my inheritance? I shall give the pledge that has come ringing down the corridors of the centuries, and it shall be compounded of the joyous cries of my Malayan forebears when first they saw the contours of this land loom before their eyes, of the battle cries that have resounded in every field of combat from Mactan to Tirad Pass, of the voices of my people when they sing:

—I am a Filipino born to freedom, and I shall not rest until freedom shall have been added unto my inheritance—for myself and my children and my children's children—forever.